

מגד

יורחחים

176

ניסן תשע"ד

עלון חודשי להנחלת משנתו ומורשתו של מרן הראי"ה קוק זצ"ל

על משנת הראי"ה

"שהאדם נברא בצלם אלוקים זה הוא יסוד התורה. עיקר הצלם הוא החופש הגמור, שאנו מוצאים באדם שהוא בעל בחירה, ולולא הבחירה לא היה מקום לתורה" (לנבוכי הדור פרק א')

חופש עליון, שעשוי לקדם את המין האנושי למעלה גבוהה, אבל כדי להגיע למדרגה זו נדרשת עבודה: "צריך להכין את האדם שיהיה מוכן אל זאת המעלה לבוא לעלמא דחירו (עולם החירות), על כן צריך עבודה בתחילה. אי אפשר להעמיד חוקר מתהלך ברחבה כי אם כשיוקדם לו תחילה שיעבוד של האותיות הדקדוק והסגנון, ואז יתפתח להיות מתהלך ברחבה בחקרי חירות, והחירות תניחהו ליסוד האמת..." (שם). כדי להגיע למדרגת החופש צריך לעבוד. חוקר הרוצה לחדש צריך ללמוד לפני כן חומר רב, לקרוא אותיות רבות, ואחרי שיחכים יוכל להתרחב ולפתח אופקים חדשים, ולהגיע לחקר האמת.

יסוד החופש הוטבע בעם ישראל ביציאת מצרים. המין האנושי שנברא ביום השישי מימי בראשית הלך ושקע בתוך הטבע המגושם של העולם. התפתחות האימפריה המצרית המכונה "בית עבדים" הייתה ביטוי לדיכוי הנמוכה אליה הגיע העולם. עם ישראל מצליח לפרוץ את המיצרים ולצאת ממצרים, ובכך להראות לעולם שעבודת נוגדת את הטבע האנושי. המסר הנשגב של החירות התגלה ביציאת מצרים על ידי העם בכללותו, אבל כדי שמסר זה יופנם בליבות ישראל במודע, חייבים לקבל תורה בהר סיני, התורה שקיבלנו בסיני הייתה בכפיה: "כפה עליהם הר כגיגית" אבל בדור הגאולה קבלת התורה היא ברצון חופשי, ובכך אנו מראים לעולם שלא רק שיצאנו מעבודת לחרות פיזית אלא הצלחנו להתגבר גם על העבודת הרוחנית. הבחירה החופשית בתורה בדור האחרון היא דרך סלולה לקרבת ה'.

"באותו הזמן שנגלה עלינו מלך מלכי המלכים וגאלנו גאולת עולמים, נוצרה בנשמתנו תכונת החופש, חירות הרצון, המוכשר לשעבוד מלכות שמים בצורתו האידיאלית. ורז עולם הוא שיש בסגולת המצה, לתן כח חפשי בחירות הקודש. וכשהוא בא בפרק זה, שהנשמה הכללית והאישית שבה עוד הפעם להתחדש, כל נקודה ונקודה מעצמות חיה אין שיעור לערכה" (אורות הקודש ג עמ' לו). אכילת המצה בחג המצות מסייעת לנו להטביע את תכונת החופש, דווקא בפרק הזמן בו יצאו אבותינו ממצרים, הנשמה הכללית והאישית מתחדשת, הנשמה מקבלת כוחות חדשים בעלי ערך אין סופי. בחג המצות הבעל"ט נתאמץ להתחדש בחיי הכלל והפרט.

הרב בניהו ברונר

ראש בית מדרש במכללה האקדמית צפת

אדם הראשון נברא בצלם אלוקים. מושג זה "צלם אלוקים" מושג קשה לפרשנות, דנו בו פרשנים ראשונים ואחרונים. בדורות האחרונים שלשה פרשנים מרכזיים - המלבי"ם, הרב מאיר שמחה מדווינסק בפירושו "משך חכמה" והראי"ה קוק - מסבירים שצלם אלוקים הוא תכונת הבחירה החופשית המאפיינת את המין האנושי. בריאת האדם היא יסוד התורה כדברי הרמב"ם: "ודבר זה עיקר גדול הוא והוא עמוד התורה והמצוה שנאמר ראה נתתי לפניך היום את החיים" (הלכות תשובה ה' ג). לולא הבחירה החופשית לא ניתן לצוות על האדם מצוות עשה ומצוות לא-תעשה, לא ניתן לתת לו שכר ועונש, וממילא לא ניתן לתת ולקבל תורה.

במסכת ברכות (לג עמ' ב') אמר רבי חנינא: "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים", מסביר מרן הרב: "השלימות האמיתית היא להתדמות לשם יתברך כפי האפשרות בחק נברא. והנה אמיתת השלימות היא החופש הגמור שהוא הוראה ליכולת הגמורה, כי כל זמן שיש איזה דבר מכריח, אין כאן שלימות החופש והיכולת" (עין אי"ה ברכות פ"ה קז). מטרתו של האדם בעולם היא להידמות לה' כפי יכולתו בתור נברא. ה' הוא כל יכול, יכולתו הבלתי מוגבלת נובעת מכך שאין הוא נתון למגבלות, ה' על פי תפיסתנו הוא החופש הגמור, אין מי שיאמר לו מה לעשות, ואין הוא זקוק לדבר. "יכולת הגמורה" מורה על "חופש הגמור", אם יש איזה שהוא דבר מאלץ ומכריח, הדבר מגביל את החופש. "על כן המעלה היותר עליונה באדם היא יראת ד', שבזה הוא מתקשט בתכלית השלימות של ההכרה האמיתית בכבוד יוצרו. ומפני שהיא תכלית המעלה, צריכה להיות מוטבעת בתכלית השלימות בהשגתה, ע"כ היא מחוברת לחופש הגמור" (שם). יראת ה' מחברת את האדם לה' יתברך, אדם צריך להתאמץ להשיג מדרגה גבוהה זו של יראת ה', ניתן להשיג מדרגה זו רק מתוך חופש גמור, ולכן "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים", האדם צריך לבחור את יראת השמים בצורה חופשית לגמרי. הבחירה היא לא חד פעמית, מידי יום ביומו ומידי שעה האדם בוחר את יראת השמים, וכך הוא מתקרב ומתדמה לבוראו.

"חופש הדעות וחופש המחשבה למשל, מי לא ידע שהוא מקור ברכה למין האנושי, שהשלמתו היא חופשו, וכל כך עמוק מונח הדבר בעמק התורה עד שהכרת ה' היא בחופש, באפס הגבלה" (קבצים מכתב יד קדשו א' עמ' קכז). חופש הדעות והמחשבה הוא

על הגנות ועל השבח

ועתידיים להביא טובה רבה להם ולעולם, גם זה ההכשר נקנה ע"י קנין העבדות והרגל השעבוד, שאחרי שסיגיו יצורפו, וכוח השפלות המוריד את ערך האדם יוסר, ע"י התרוממות הנפש של גאון שם ד' ותפארת הוד החיים המלאים כל טוב, שיברך ד' בהם את עמו באחרית הימים, כמה מעטר ומשלים את כלל התכונה הכללית שבאומה יהיה אז אותו רושם העבדות, אותו התמצית המצטרף לטובה שיישאר אחר הזיקוק. ורק הוא ישלים את החירות הגמורה, בהיות האדם כל כך בן חורין עד שיוכל בחירותו המוחלטת גם כן לשעבד עצמו במקום הראוי, ולהיות עבד במקום שהעבדות היא החירות האמיתית. "אל תירא עבדי יעקב"³.

אפשר להתבונן על קלוקלי העבדות ולהצטער מרה על שנות הסבל הרבות ולהסתפק בכך. הרב קוק מלמד אותנו כי אין זו ההתבוננות היחידה, אפשר להעמיק ולראות, לראות כיצד מתוך הגלות והשעבוד צמחה לעם ישראל גם ברכה עתידית ותועלת גדולה, הכיצד? קבלת עול מלכות שמים מתוך ענווה גדולה, המוכנות הפנימית להיות עבדים נאמנים לה', מחייבת הכשרה מאומצת. במשך מאות בשנים התרגלנו להיות כפופים לאומה זרה, למשעבד חיצוני לנו, ובכך, על אף הקושי ובאמצעותו, נטבעה בנו תכונת ההכנעה, וכאשר אנחנו מזקקים את סיגיה ומכוונים אותה לעבודת ה', אנחנו יכולים להשתמש לטובה בכוח העבדות שהוטבע בנו, להיות עבדי ה' נאמנים. נמצא שגנות העבדות הצמיח בנו לטווח רחוק קומה רוחנית מופלאה.

על פי עקרון זה נוכל להבין כיצד גם גנות העבודה

התבוננות בנוסח ההגדה ובמצוות השזורות בליל הסדר, מעלה תמיהה גדולה. בדרך העולם כאשר אומה חוגגת את רגעי השיא שלה, את יום עצמאותה הלאומית, אך טבעי שהיא תבחר להדגיש את נקודות האור והגאות, ולא תיתן מקום מרכזי לנקודות החושך והשפל שעמדו בדרכה, וראה זה פלא, חכמינו תיקנו כי בליל הסדר עלינו לציין לא רק את שבחם של אבותינו אלא גם את גנותם, לכן בראשית ליל הסדר אנחנו מכריזים כי אבות אבותינו עבדו עבודה זרה, וממשיכה ההגדה ומאזכרת גנות נוספת בציינה כי במשך תקופה לא קצרה היינו עבדים לפרעה במצרים! גם אכילת המרור בליל הסדר לכאורה תמוהה שהרי המרור הוא זכר לשעבוד, זיכרון לאותה מרירות ארוכה אותה חוו אבותינו במצרים, ומה לנו להזכיר המרור בליל הגאולה, וכניסוחו של השל"ה הקדוש: "כי לפום רהיטא קשה, מה לנו בשעת חדוה להזכיר צרה שעברה?"¹

הרב קוק בפירושו לסדר ההגדה, מבאר את חשיבות הזכרת הגנות, ומדבריו אנו למדים על עיקרון רוחני חשוב, וכך הם דבריו: "מתחיל בגנות ומסיים בשבח, להורות שהגנות היא צורך השבח. מתחיל בגנות של 'עבדים היינו' אמנם העבדות ודאי גרמה כמה דברים רעים, כמה תכונות נשחתות, ואין צריך לומר רעות וצרות בהווה שלה לאותם הסובלים אותה אז, אבל גם תכונת ההכנעה, וההשתעבדות למי שראוי להשתעבד, להיות עבד ד' באמת, להיות יכולים לבטל הרצון העצמי והנטייה העצמית בשביל קבלת עול מלכות שמים, שישיראל מצטיינים בה, ושהביאו בזה

1. בעל ההגדה הכריע כשתי הלישנות במסכת פסחים בביאור גדר הגנות. 2. של"ה, מסכת פסחים, מצה עשירה, אות כ"א.

3. עולת רא"ה, חלק ב', פירוש נוסח ההגדה.

**טיול 'בין הזמנים'
בין שבילי ארץ ישראל של
תלמידי ישיבת "מרכז הרב"**

יחד עם התמדתו האגדית של מרן הרב קוק זצ"ל בלימוד תורה¹ והדגשת השקידה גם בישיבת מרכז-הרב², מרן הרב קוק זצ"ל ראה את החשיבות של "נשמה בריאה בגוף בריא"³, פיתוח הגבורה הפיזית⁴ וה"בשר הקדוש" הישראלי⁵, ואף את הטיול בארץ ישראל: "עד היום נמצאים זקנים, שנתגדלו בארץ הקודש והם מחפשים בכל יום ללכת ד' אמות חדשות בארץ ישראל, מפני גודל חביבות הארץ"⁶. כשהזדמן לו, ממש התחבק ונישק הרב את עפרה ואבני ארץ ישראל, כמו חכמינו הראשונים⁷. הרב אף מעלה את החשיבות של "הרשמים החדשים", החוויות החדשות, הנרכשים ב"טלטול הדרכים"⁸.

מצאנו במרכז התיעודי של בית-הרב מסמך מעניין, המעיד שב"בין-הזמנים" של חודש ניסן תרפ"ט, כשכיהן מרן הרב קוק זצ"ל כראש הישיבה, בחורי הישיבה אף יצאו לטייל בגליל בצורה מסודרת ומאורגנת.

**מרכז הסתדרות המורים בארץ-ישראל
ירושלים, רוחמה**

טלפון 557

ירושלים, יום א' ניסן תרפ"ט, 11.4.29

לחברינו המורים די בכל אתר ואתר.

קבוצת תלמידים מישיבת מרכז הרב קוק מסדרת טיול לגליל ובקשה מאתנו את עזרתנו בסדור. הנכם מתבקשים אפוא לפנות למטיילים האלה מקומות לינה בחדרי בתי הספר ולעזור להם באשר תוכלו להקל עליהם את טיולם.

בשם מרכז הסתדרות המורים: אשר ארליך

מרכז הסתדרות המורים, א"י

ליקט וערך: ארי יצחק שבט

1. ראו בהרחבה אצל ר"מ צוריאלי, אוצרות הראי"ה, ירושלים תשמ"ח, עמ' 35-36, לסיפורים נפלאים על שקיפתו בלימוד.
2. ראו "הישיבה המרכזית העולמית", מאמרי הראי"ה, ירושלים תשמ"ט, עמ' 63. אורות התורה, פרקים ד, ו-1, ושם פרק ז על הצער של ביטול תורה.
3. אורות התשובה ה, א.
4. ראו על כך אצל א' שבט, "סיבות ערך הגבורה הפיזית והצבאית במשנת הרב קוק- האם הרב צבי יהודה היה יותר 'ממני מאביו הראי"ה קוק?", נרו יאיר- ספר זכרון לעודד חמד, מצפה יריחו תשע"ג, עמ' 394-395.
5. אורות, עמ' קע-קעא.
6. אגרות הראי"ה א, סימן לה. לערך הטיול בארץ ישראל, ראו בהרחבה אצל ידידנו הרב פרופ' נ' גוטל, "טיול ארצישראלי: בחינה הלכתית", טללי אורות יב (תשס"ו) 189-200, ובדברי הרצבי"ה קוק בנושא, בדרך התורה הגואלת, "ההשפעה הציבורית", "מכתב לשואלים אם הטיול בארץ ישראל הוא בכלל מצוה"; שיחות הרב צבי יהודה על התורה (עורך הר"ש אבינר), פרשת לך לך, סדרה ג - תשל"ה, "קום התהלך בארץ...".
7. ההתהלכות והטיולים בארץ הזאת... הם המשך של אותה ההתהלכות של אברהם אבינו, "לארכה ולרחבה כי לך אתננה", כדי שיהא נוח לכבוש לפני בניו...
8. ראו ש' רוז, מלאכים כבני אדם, ירושלים תשנ"ד, עמ' 237 ואילך, על פי בבלי, כתובות קיב ע"א-ב, ר"ר אבא מנשק כפי דעכו... ר' חייא בר גמדיא מיגדר בעפרה שנאמר כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו", וכפי שנפסק הלכה ברמב"ם, הלכות מלכים ה, י.
9. מדות הראי"ה, העלאת הניצוצות ה.

זרה וגם מרירות העבר המסומלת באכילת המרוז הכשירו את לבבות אומתנו לקניינים עילאיים שיתגלו בהמשך.

לכן בליל הסדר אנחנו מציינים בגאון גם את גנותנו, מתוך ראייה פנימית שהגנות היא במבחן הזמן, הכשרה לשבח העתידי. הזכרת הגנות הראשונית, היותנו עבדים והזכרת העבודה הזרה שעבדו אבות אבותינו, היא למעשה הודאה על השבח הגדול שצמח דווקא מתוך הגנות. נמצאנו למדים כי גאולה אמיתית מתבטאת ביכולת להתבונן באירועי העבר ולהבין ולהרגיש כי גם רגעי הקושי, בנו אצלנו דברים חיוביים.

וכשם שנכונים דברי הרב ביחס לגאולת העם כך נכונים הם ביחס לגאולת היחיד. וכך כותב הרב באורות התשובה פרק ט פסקה ב':

הפגימות, הנראות בסדרי החיים, נעשות מוכרות בתור קמטים המתישרים ומתפשטים, בגודל החיים של הרצון הטוב, השוטף כנהר גדול מאד למשך דורות ותקופות, שרק גלויי חיים קטעיים מתגלים בכל דור מיוחד והשלמתם באה במרוץ כל הדורות, שהרצון החודר והמקיף של התשובה מביא לכולם חיים שלום וברכה מלאת עדנים. בהגלותו מתגלה, שהאושר והעליזה הצודקת קובעים את מקומם מתחילתו ומעיקרו, וכל מה שהיה נראה למצער, וכל מה שהיה מן הכעור בעבר, - מתגלה שרק הוד וגודל הוא מלא בתור חלק מהגדולה העליונה של התקדמות התשובה⁴.

הרב קוק מלמדנו כי בעל תשובה גבוהה מסוגל להתבונן אחורנית, לסקור את רצף חייו, על שלל הצלחותיו וכישלונותיו, ולראות כיצד גם רגעי השפל שחוה, תרמו לבניין אישיותו. כיצד המעידות הצמיחו בעומק אישיותו כשרון רוחני איתן. כך גם ניתן להבין את דברי הגמרא כי לבעל תשובה מאהבה, זדונות נהפכות לזכויות, שהרי נפילותיו וחטאיו הכשירו את אישיותו למדרגה גבוהה.

נסכם ונאמר כי על פי הרב קוק גאולה אמיתית, כללית ופרטית, היא המסוגלות שלנו לסקור את מאורעות העבר ולראות כיצד גם לחסרונות העבר יש מקום, ואדרבה לראות כיצד דווקא מהן צמח כאן משהו גדול. מתחיל בגנות ומסיים בשבח.

**הרב אלי שיינפלד
גבעת זאב**

4. אורות התשובה פרק ט פסקה ב'.

בעקבות הזמנה לכנסיה שלא התקיימה

יפו תרע"ד 1913-14

ג, עמ' קלד קלו). בביקורו הרצה בפני החיילים, שוחח עמם, דאג לסדרי כשרות נאותים במחנה וקרא לחיילי הגדוד להקפיד בשמירת השבת, ראוי להשתדל לפני הממשלה שעבודות בשבת ייעשו ע"י שאינם בני ברית אמר. כמו כן דאג להם לתשמישי קדושה - חומשים, טליתות ועוד. את תפקיד הגדוד ראה בסיוע לממלכה הבריטית בכיבוש א"י "כדי להורשה לעם ד', רק עבודה זו ראויה להימסר לגדוד עברי מיוחד".

יחסים מיוחדים נרקמו בין מרן הרב ורב הגדוד, הרב הצבאי הרב פאלק. במכתביו מכנה אותו הרב - ידידי חביבי הנעלה, חכם לב ואיש תבונה יקר ונחמד. על הקשר המיוחד מעיד זאב ז'בוטינסקי, שהיה מיוזמי רעיון הקמת לגיון יהודי בצבא הבריטי כדי להלחם בטורקים וגם מקורב לרב הצבאי הרב פאלק, ממנו שמע על אישיותו של הרא"ה וכך סיפר: הרב פאלק נהג לדבר על הרב קוק בהערצה מדהימה, לא רק כעל מורה, אלא כעל מורה-דרך קדוש. ז'בוטינסקי שהתרשם מאוד מדבריו מעיד על עצמו - כי למשמע ספורי רב הגדוד על הרא"ה, אף הוא שמעולם לא ראה את הרב לא יכול היה שלא לחוש כי מאחורי כל הסיפורים עומדת דמות נדירה, נשמה המרחפת בעולם מיוחד במינו של רעיונות נשגבים ואצילים, נשמה הבונה את חייה היום-יומיים על פי צו נצחי, והרואה בכל תופעה של יום-יום השתקפות של מסתורין מופלא, נשמה הנושמת ופועלת תוך מגע קבוע עם כוח על-ארצי, מגע ויחס כשל בן אל אביו - כולו הדרת קודש, ועם זה יחס של קירבה יתרה".

רואי פני הרא"ה ערך ז'בוטינסקי.

ירושלים תר"פ

בב' דחול-המועד פסח תר"פ פרעו הערבים ביהודי ירושלים. זאב ז'בוטינסקי וחבריו התארגנו ויצאו להנהיג את הגנת ירושלים הם נאסרו על ידי הבריטים. ז'בוטינסקי נידון ל-15 שנות מאסר, לעבודות פרך ולגרוש מן הארץ לאחר רצוי העונש, חבריו נדונו ל-3 שנות עבודות פרך. כשפורסם גזר דינם הם פתחו בשביתת רעב. הרב פעל להקל על גזר דינם ולשחררם הוא ביקש מהם בשם כל אחינו בית ישראל שיפסיקו את שביתת הרעב ולא יפגעו בבריאות גופם... כששחררו מן המאסר שלח להם הרב אגרת ברכה מיוחדת, "אל אחים אהובים ובראשם הגבור גדל הנפש מר ז'בוטינסקי קבלו את ברכתי מעמקי לבי - על שמחת חירותכם. אנשי מופת הנכם... עם ד' התענה עמכם וכולו חוגג עמכם..." במכתב ששיגר ז'בוטינסקי לרב עם השחרור כתב: "בהגיע אלינו בקשת הקהל ובקשת מעלת כבודו - הסכמנו להענות לבקשה זו... יקבל נא את תודתנו הרבה על רגשותי העדינים. מי יתן ותצמח ישועה לעם כולו ולנו בתוכו בעגלא ובזמן קריב".

שושנה רייך בית הרב

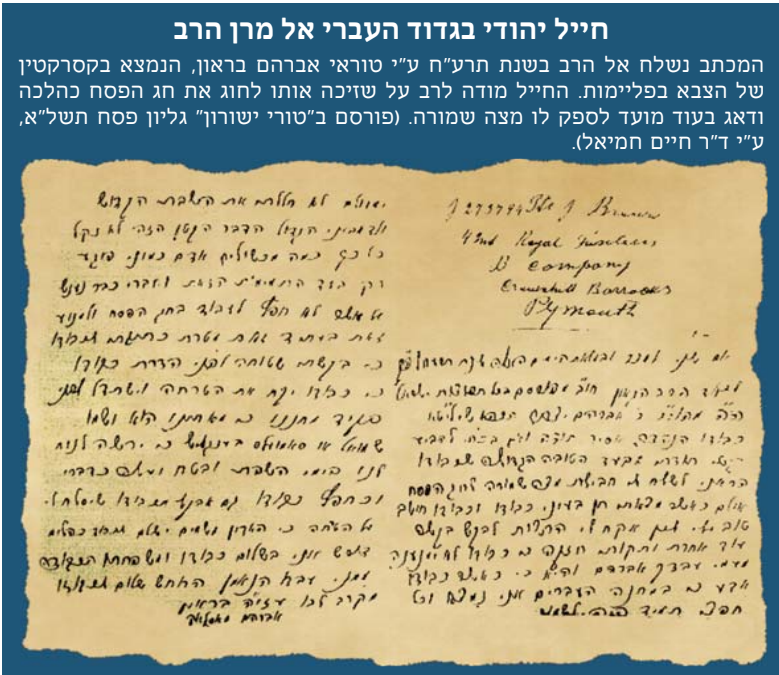
שנת תרע"ד - ר' יעקב רוזנהיים, המזכיר הכללי של "אגודת ישראל" העולמית, שולח מכתב למרן הרא"ה בו הוא כותב לו על ההחלטה לקיים בברלין כנסיה גדולה של "אגודת ישראל". הוא מבקש מכבוד הרב לקחת חלק בכנסיה חשובה זו. מכתב נוסף ששיגר לרב, היה לאחר שהרב חזר מביקורו עם משלחת הרבנים למושבות האיכרים ולקיבוצים (חשוון תרע"ד). במכתב זה הוא כותב שהוועדה המכינה החליטה לבחור מועצה עליונה של חכמי תורה ובדעתה לצרפו למועצה זו. הוא מצפה לתשובה חיובית מן הרב על השתתפותו. לאחר התלבטויות לא קלות נאות הרב לקחת חלק בכנס חשוב זה כשמגמתו הייתה לקרוא לחברי אגו"י, יראי ד', לקום ולעלות בהמוניהם לארץ ישראל לייסד בה ישובים חרדים ולהשפיע על צביונה הדתי של ארצנו הקדושה ורק כך "נקדש את העבודה הציונית ויקודש הבית הלאומי".

שוויץ תרע"ה

מרן הרב יצא לכנסיה, מלחמת העולם הראשונה פרצה הכנסיה לא התקיימה, הרב נותק מהארץ וכנתן רוסי היה צפוי למאסר בגרמניה בה שהה. בזכות קשרים עם שלטונות שוויץ התאפשר לרב לקבל רשיון שהייה בשוויץ הנייטרלית, כך הגיע הרב לשוויץ ושהה בה כשנה וחצי.

לונדון תרע"ו-ע"ט

כשנודע בלונדון כי רבה של יפו שוהה בשוויץ ואינו יכול לשוב לארץ, הוזמן הרב ע"י קהילת "מחזיקי הדת" לשמש כרב בקהילתם. בחודש שבט תרע"ו הגיע הרב ללונדון אך התנה את בואו כי ברגע שתתאפשר עלייתו לארץ ייענו לבקשתו. בשנות כהונתו כרב בקהילת "מחזיקי הדת" מצא כר נרחב לפעילותו שהוסיפו כבוד ויקר ליהדות אנגליה. נאומיו ודרשותיו החדירו בלבבות השומעים את אהבת הארץ. מעורבותו בכל תחומי החיים היהודיים הייתה רבה ומרשימה. הוא פעל במישור המדיני, הלאומי והחברתי. הוא סייע לכל דורש ולכל נצרך. (ראה להלן המכתב). בחודש כסלו תרע"ח הוא מבקר את חיילי "הגדוד העברי" בפליימות, בחיילי "הגדוד העברי" ראה הרב את נושאי דגל ראשית צמיחת גאולתנו (אגרות הרא"ה

*תודה לארכיון מכללת ליפשיץ על המכתב

לפעילותו שהוסיפו כבוד ויקר ליהדות אנגליה. נאומיו ודרשותיו החדירו בלבבות השומעים את אהבת הארץ. מעורבותו בכל תחומי החיים היהודיים הייתה רבה ומרשימה. הוא פעל במישור המדיני, הלאומי והחברתי. הוא סייע לכל דורש ולכל נצרך. (ראה להלן המכתב). בחודש כסלו תרע"ח הוא מבקר את חיילי "הגדוד העברי" בפליימות, בחיילי "הגדוד העברי" ראה הרב את נושאי דגל ראשית צמיחת גאולתנו (אגרות הרא"ה

מגד ירחים
 עלון חודשי בהוצאת "בית הרב"
 רח' הרב קוק ת.ד. 6275, ירושלים 91062
 טל: 02-6232560, פקס: 02-6242908
 betharav@zahav.net.il www.moresheet.co.il/beit-harav
 ניתן לקרוא את העלון "מגד ירחים" גם באתר: www.yeshiva.org.il
 עריכה: שושנה רייך
 עיצוב גרפי: ש. יוסטמן

